

ИССЛЕДОВАНИЕ ВОЗМОЖНОСТЕЙ АДАПТАЦИИ И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ ТИПОЛОГИЙ В СИСТЕМЕ ФИНАНСОВОГО МОНИТОРИНГА УКРАИНЫ

Исследованы отдельные элементы механизма противодействия легализации преступных доходов и финансированию терроризма с помощью типологических исследований, которые разрабатываются международными организациями. Международные стандарты в сфере противодействия легализации преступных доходов и финансированию терроризма закладывают основы организации и правового обеспечения национальных режимов в этой области и предусматривают действенную систему проверки их реализации. Использование типологий позволяет оперативно реагировать на незаконные финансовые операции и выявлять дополнительные критерии отнесения их к сомнительным и уменьшать риски и убытки государства в финансовом секторе.

Ключевые слова: финансовый мониторинг, внутренний финансовый мониторинг, типология, международный стандарт, легализация, преступность.

Акімова Олена Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, кафедра обліку і аудиту, Донбаська державна машинобудівна академія, Краматорськ, Україна, e-mail: kimolen@mail.ru.

Акімова Елена Владимировна, кандидат экономических наук, доцент, кафедра учета и аудита, Донбасская государственная машиностроительная академия, Краматорск, Украина.

Akimova Olena, Donbass State Engineering Academy, Kramatorsk, Ukraine, e-mail: kimolen@mail.ru

УДК 336.1

DOI: 10.15587/2312-8372.2016.81480

**Бардаш С. В.,
Баранюк Ю. Р.**

ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ КЛАСИФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО АУДИТУ

Висвітлено результати компаративного аналізу існуючих класифікацій державного аудиту. Досліджена обґрунтованість його ідентифікації як форми та виду контролю. Уточнено тлумачення понять «форма контролю», «вид контролю», «підвид контролю». На підставі усвідомлення поліморфності державного аудиту доведена доцільність його визнання формою контролю, а також здійснена його класифікація.

Ключові слова: державний аудит, форма контролю, вид контролю, класифікація державного аудиту.

1. Вступ

В умовах перебудови системи державного управління в бік децентралізації, побудови соціоцентрованої економіки з обов'язковим врахуванням думок громадянського суспільства важливості набуває системний розвиток державного контролю у сфері господарювання. Лише його науково обґрунтоване запровадження може сприяти раціональному використанню фондів грошових коштів, вагому частку яких складають надходження від фізичних та юридичних осіб, а також інших суспільних ресурсів, ефективно управління якими має бути одним з головних завдань держави. Прагнення швидко долучитися до провідних країн світу призвело до того, що переважна більшість запозичених інновацій в організації державного управління, організації та здійсненні бізнес-процесів лише призвело до розбалансування чинної системи. Варто визнати, що майже всі нововведення у соціально-економічному житті країни є до кінця не доведеними та потребують прискіпливої уваги науковців. Це стосується й державного контролю, адже протягом останніх 20 років єдності поглядів щодо його теоретико-методологічних та праксеологічних засад ні серед науковців, ні серед практиків не досягнуто.

Однією з головних складових окресленої проблеми є відсутність класифікації державного аудиту, адже за умов зміни концепції розвитку контролю, а також «його ролі в трансформації економіки країни з'явилися нові підходи до побудови класифікаційних моделей. Форми та різновиди контролю, що були прийнятними в умовах

командно-адміністративної системи, почали загальмовувати розвиток економіки, завдавати йому шкоди» [1].

2. Об'єкт дослідження та його технологічний аудит

Об'єктом дослідження є класифікація державного аудиту, який запроваджується як найбільш ефективний інструмент управління суспільними ресурсами як на рівні держави, так і на рівні органів місцевого самоврядування.

Враховуючи те, що в Україні відсутня збалансована система органів державного аудиту, остаточно нерозроблений його понятійний апарат, нормативно-правовий регламентації притаманна поверховість, а й у деяких випадках декларативність, існуючі класифікації ґрунтуються на зарубіжних нормах його проведення. Це не може вважатися достатньою підставою для побудови науково обґрунтованої класифікації державного аудиту, яка має не лише описувати існуюче явище, а й передбачати його доки ще не встановлені прояви.

3. Мета та задачі дослідження

Метою роботи є формування моделі класифікації державного аудиту.

Для досягнення визначеної мети були поставлені наступні задачі:

1. Провести огляд останніх публікацій на предмет ідентифікації державного аудиту в системі понять «вид» та «форма».

2. Визначити причинно-наслідковий зв'язок між поняттями «форма контролю», «вид контролю» та «підвид контролю» у межах побудови базової моделі класифікації державного аудиту.

3. Довести поліморфність державного аудиту та визначити прояв, що може та має бути класифікований.

4. Аналіз літературних даних

Висвітлення теретико-методологічних та праксеологічних аспектів державного аудиту знайшли своє відображення у працях [2–7]. У переважній більшості публікацій детально проаналізовано зміст державного аудиту, його зв'язок з державним фінансовим контролем, а також подальші напрямки його розвитку в Україні. Достатньо уваги приділяється й класифікації державного аудиту. З даного питання заслуговують на увагу наукові праці [8–11].

Разом з тим на сьогоднішній день у вітчизняній теорії та практиці контролю немає чітко сформованого понятійного апарату щодо державного аудиту, який визначають як певний «прояв» державного фінансового контролю — вид, форму, тип, метод тощо.

Недоліком публікації [8] є те, що побудувавши класифікацію державного аудиту, її автори не звернули увагу на одну з суттєвих ознак між державним (державним фінансовим) контролем та державним аудитом, — відмінність у інтегрованому об'єкті пізнання, — у першому випадку — це суспільні фінанси, а у другому, — це суспільні ресурси, на що звертається увагу у статті [5] та з чим варто погодитися. Теза авторів підводить до висновку, що за таких відмінностей державний аудит та державний фінансовий контроль співвідносяться як ціле та частка, адже за змістом поняття «суспільні ресурси» є ширшим за поняття «суспільні фінанси».

Сучасні дослідження цього питання мають, на думку авторів даної роботи, суттєвий недолік, адже враховуючи відносно нетривалий період «життєвого циклу» державного аудиту, а також початковий стан формування його понятійного апарату, класифікація державного аудиту ґрунтується на чинній, іноді суперечливій нормативній базі, яка регламентує діяльність Рахункової палати України та Державної аудиторської служби України. В існуючих класифікаціях також спостерігається відсутність єдності у виборі класифікаційних ознак.

Позитивно оцінюючи зміст останніх публікацій, присвячених проблемі побудови класифікації державного аудиту, у т. ч. визначенні її загальних принципів, варто зазначити, що питання логіки її побудови з урахуванням виділення форм, видів та підвидів державного аудиту залишається нерозв'язаним.

5. Матеріали і методи дослідження

У процесі дослідження використовувалися матеріали досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців, матеріали зарубіжних нормативно-правових актів. Для дослідження визначеного об'єкта використовували: діалектичний метод для визначення взаємозв'язку та можливої наступності між державним контролем та державним аудитом, методи аналізу та встановлення причинно-наслідкового зв'язку у побудованих класифікаціях державного аудиту, методи формальної логіки для встановлення достатності тверджень в ідентифікації

державного аудиту формою контролю, систематизації та узагальнення для побудови моделі класифікації державного аудиту та формулювання загальних висновків за результатами проведеного дослідження.

6. Результати дослідження

Важливість класифікації державного аудиту спричинене викликами світової спільноти та низькою ефективністю існуючої системи державного фінансового аудиту в Україні, при якій частка виявлених порушень в загальному обсягу публічних ресурсів скорочується з року в рік [12]. Вагоме значення для отримання всебічної характеристики сутності державного аудиту, який має багатоаспектне відображення у свідомості суб'єктів соціуму, та обумовлює адекватну складність дослідження його багатозмістовної сутності, має його науково-обґрунтована класифікація. Вона є моделлю систематизованих наукових знань про аудит як складну інтегровану систему та дозволяє глибше зрозуміти його роль, задачі і функції, повніше використовувати його результати аудиту в державному управлінні.

Класифікація є поширеним методом дослідження сутності такого складного пізнавального процесу як аудит, застосування якого забезпечує: наукову розробку основ його теорії; поєднання теорії і практики через розробку науково обґрунтованої методології та методики державного аудиту; подальше вдосконалення організації та підвищення ефективності й якості його проведення.

На сьогодні не існує єдиної думки чим є державний аудит, — формою чи видом контролю. На думку автора публікації [11] «державний аудит — це вид контролю, який проводиться спеціалізованим органом, наділеним особливими конституційними повноваженнями, і спрямований на виявлення законності, ефективності, результативності й економічності управління суспільними ресурсами» [11], при чому також зазначає, що державний аудит не є формою контролю [11]. Ця ж думка викладена й у іншій роботі [5]. Автори цієї роботи вважають, що між поняттями «державний фінансовий контроль» та державний аудит» різниця така сама, як між поняттями «право сили» та «сила права» [5]. Однак виникає логічне запитання, а саме: якщо державний аудит — це вид контролю, який проводиться спеціалізованим органом, тоді такі контрольні заходи як державні аудити діяльності бюджетних установ, діяльності суб'єктів господарювання, виконання бюджетних програм, виконання місцевих бюджетів, окремих господарських операцій, доходів і витрат державного бюджету тощо, є також видами? Тоді, що автор публікації [11] розуміє під формою?

Також, на думку авторів даної роботи, виникає й інше логічне питання щодо відносної тотожності понять «державний фінансовий контроль» та «державний аудит» хоча б з тієї причини, що за результатами аналізу публікації [5] можна дійти висновку, що інтегрованим об'єктом державного фінансового контролю є суспільні фінанси, а інтегрованим об'єктом державного аудиту, — суспільні ресурси. Отже, з позиції суб'єкта подібність має місце, а з позиції об'єкта та, відповідно методів подібного замало. Більше того, можна сказати, що державний фінансовий контроль є складовою державного аудиту, адже суспільні фінанси є складовою суспільних ресурсів.

Автори публікації [13], не проводячи детального дослідження питань класифікації державного аудиту зазначають, що внутрішній державний аудит є основною формою контролю [13], а отже, дотримуючись формальної логіки, виникає підстава припустити, що така ідентифікація стосується й зовнішнього державного аудиту. При цьому, слід звернути увагу на те, що автор публікації [11] вважає його одним з видів 2-го рівня класифікації. Приблизно така, без визначення рівня класифікації, викладена позиція у публікації [9].

Ще більш дискусійною є думка авторів публікації [8], які вважають державний аудит однією з форм державного фінансового контролю. Відповідно, все, що одержується за наслідками класифікації автори роботи [8] визнають видами державного аудиту. На думку авторів даної роботи, автори праці [8] припускаються помилки, адже ними зроблена спроба класифікувати державний аудит, проте побудована класифікація має відношення лише до державного фінансового аудиту. Не усвідомлення різниці між державним аудитом та державним фінансовим аудитом робить дискусійним тезу авторів, що розроблена ними класифікація «необхідна для наукової розробки основ його теорії, подальшого вдосконалення практики ... . . . є змістовною, враховує основні аспекти теорії та практики державного аудиту» [8].

Враховуючи співвідношення між поняттями «форма» та «вид», автор публікації [11], а також автор праці [9] в межах класифікації спочатку виділяють види, а потім форми. Зокрема, автор публікації [9], класифікуючи державний аудит, виділяє спочатку види, потім форми (фінансовий аудит, аудит ефективності, операційний аудит), а потім групи форм. Варто зазначити, що запропонована класифікація автора публікації [9] лише охоплює відомі знання про державний фінансовий аудит та, на думку авторів даної роботи, навряд чи сприяє розвитку теорії та практики як державного аудиту, так і державного фінансового аудиту.

Продовжуючи спробу щодо визначення взаємозв'язку видів та форм державного аудиту автора публікації [11], на відміну від автор праці [9], виділяє лише його 4-и форми: фінансовий аудит, аудит відповідності, аудит ефективності та аудит законності [11], однак, за такого підходу залишається незрозумілим, як слід ідентифікувати ті контрольні заходи, що на даний час проводять Рахункова палата України та Державна аудиторська служба України?

На перший погляд одержати певну допомогу у розв'язанні колізії ідентифікації державного аудиту мали б окремі праці, присвячені дослідженню теоретико-методологічних аспектів державного фінансового контролю, однак аналіз їх змісту лише підкреслює актуальність даного дослідження. Зокрема, автори монографії [4], детально характеризуючи відомі на час її написання досягнення у розв'язанні проблем теорії та практики державного фінансового контролю, обґрунтовують власний підхід щодо його класифікації, наводять фахову критичну оцінку поглядів попередників щодо поняття «форма контролю», однак не наводять відмінності між формою та видом контролю. Автори праці [4] також не зазначають, чи можуть бути взагалі виділені при класифікації державного фінансового контролю його форми. Вартим уваги є те, що запропонована авторським колективом класифікація державного фінансового контролю [4] містить лише його види. Також викликає

запитання й той факт, чому автори залишили без класифікаційної ідентифікації «типи фінансового аудиту» [4].

Група інших авторів у публікації [14], класифікуючи державний фінансовий контроль виділяють види та форми як ознаки класифікації одного рівня, а також зазначають, що види державного фінансового контролю класифікуються за ознаками, у т. ч. за формами здійснення [14]. Отже, на думку авторів публікації [14], форма є класифікаційною ознакою державного фінансового контролю.

Не надає необхідної відповіді й аналіз змісту монографії [7], у якій наведено класифікацію різновидів державного фінансового контролю, однак щодо форм немає жодної згадки [7], разом з тим, зазначається, що форми громадського, ринкового і державного контролю слід класифікувати за різними критеріями, однак викладена думка не одержала подальшого належного розвитку [7]. Отже, ознайомлення з монографією [7] надає підстави стверджувати, державний фінансовий контроль в ній розглядається як форма контролю з подальшою її класифікацією.

Варто зазначити, що при побудові класифікації державного аудиту погляди науковців ґрунтуються на різному розумінні форми та виду. Так, автор праці [11] вважає, що «при трактуванні категорії «форма» необхідно виходити з філософського її значення як способу існування, змісту, що охоплює систему сталих зв'язків, зовнішнього виразу будь-якого змісту». Щодо трактування поняття «вид контролю» позиція автора публікації [11] залишилася не висвітленою.

В обґрунтуванні власної позиції щодо розмежування форми та виду державного фінансового аудиту автор праці [9] виходить з того, що: форма «це спосіб здійснення якої не будь дії, а вид це класифікаційна одиниця у систематиці, яка об'єднує розряд предметів і явищ з однаковими ознаками, що належать до загального розряду».

На думку авторів монографії [4] «форма фінансово-господарського контролю — спосіб конкретного виразу й організації контрольних дій, спрямованих на виконання функцій фінансово-господарського контролю» [4]. На думку автора праці [15] «форма контролю — це засіб відстеження (порівняння, зіставлення) певного явища, об'єкта, процесу, що охоплені контрольними діями» [15].

На думку автора навчального посібника [16] форма фінансового контролю — це зовнішній прояв контрольної дії для всіх суб'єктів контролю, що визначається через їх права і обов'язки і залежить від правового статусу контрольного заходу; зовнішні характеристики процесу контролю, що визначають права і обов'язки суб'єктів контролю в процесі його здійснення.

Отже, наявність різних підходів щодо розуміння сутності та виділення відмінностей у поняттях «форма контролю» та «вид контролю» не сприяє пошуку відповіді на питання ідентифікації державного аудиту у системі окреслених понять та його подальшої класифікації.

На думку авторів даної роботи, державний аудит слід розглядати як метод контролю, а також як форму контролю, адже:

«— метод контролю може набути атрибутів теорії, а на рівні практичного пізнання — форми контролю; — контролю притаманне різноманіття форм та методів його здійснення;

— контроль як поліморфне явище не зводиться до однієї із можливих форм чи якого методу здійснення;

— кожна форма і кожний метод відображає певний аспект контролю як явища, якому властива ознака поліморфності;

— кожна форма розкриває лише окрему складову сутності контролю як практичної діяльності [17].

Фактично, даної позиції щодо поліморфності контролю, у т. ч. державного аудиту дотримуються й автори праці [5] зазначаючи, що останній слід розрізнити як: «соціальний інститут (сукупність норм, правил та відносин); вид професійної діяльності; процес здійснення незалежної оцінки і винесення об'єктивного висновку». Дану позицію варто доповнити ще одним проявом державного аудиту, — як складова системи наукових знань про контроль. Отже, виходячи з того, що класифікації підлягатиме лише один з проявів державного аудиту, — «процес здійснення незалежної оцінки і винесення об'єктивного висновку» [5], державний аудит слід розглядати як форму контролю, адже він має як організаційні особливості, так і загально визначену, відмінну від інших проявів контролю, методикау.

Наступними важливими елементами класифікації є вид і підвид. Загалом під видом розуміється підрозділ, що об'єднує явища, предмети за спільними ознаками і входить до складу вищого розділу роду [18]. В теорії та практиці контролю поняття його виду майже до кінця ХХ сторіччя не було чітко сформульовано. І лише у публікації [19], а потім і у праці [20] поняття виду контролю було обгрунтовано. Однак, і зазначене поняття вимагає певного уточнення. На думку авторів даної роботи, вид контролю це особливий прояв контролю, який має прямий зв'язок з атрибутивною ознакою, на підставі якої такий вид виокремлено. У зв'язку з тим, що науково-обгрунтована класифікація має декілька рівнів поділу складного явища, впровадження поняття «вид контролю» не задовольнятиме даній вимозі. «Для цього доцільно запровадити термін «підвид контролю», під яким слід розуміти прояв виду контролю, що має місце унаслідок класифікації виду контролю за ознаками другого виду. Згідно даного підходу вид контролю становитиме підклас роду (класу видів контролю, виділених за ознакою елементів системи контролю), як ширшого класу визначення загального» [1].

У цілому, такі філософські категорії як вид та підвид, які доцільно застосовувати задля побудови класифікації контролю, а також класифікації державного аудиту будуть відображати різні процеси узагальнення.

Враховуючи викладене, державний аудит слід розглядати як форму контролю, а його класифікацію здійснювати за наступними ознаками:

- залежно від владних повноважень суб'єкта державного аудиту: парламентський та урядовий;
- залежно від участі суб'єкта державного аудиту у прийнятті управлінських рішень за наслідками державного аудиту: зовнішній та внутрішній;
- залежно від зацікавленості суб'єкта-виконавця державного аудиту: обов'язковий та ініціативний;
- залежно від чисельного складу суб'єкта державного аудиту: комісійний та одоноосібний;
- залежно від виду об'єкту державного аудиту: державний аудит фінансових ресурсів, державний аудит майнових ресурсів, державний аудит природних ресурсів, державний аудит інших суспільних ресурсів;

— залежно від повноти дослідження об'єкту державного аудиту: суцільний та вибірковий;

— залежно від предметної цілісності державного аудиту: законності, ефективності, відповідності, результативності, економічності (комплексно або у різних комбінаціях);

— залежно від місця здійснення: безпосередній (виїзний), опосередкований (камеральний), комбінований;

— залежно від змісту процесу та виду об'єкту: державний аудит діяльності бюджетних установ, діяльності суб'єктів господарювання, виконання бюджетних програм, виконання місцевих бюджетів, окремих господарських операцій, доходів і витрат державного бюджету, учасників бюджетного процесу;

— залежно від стану змін об'єкта державного аудиту: поточний (оперативний), наступний (ретроспективний);

— залежно від періодичності проведення: разовий, перманентний.

Представлена класифікація державного аудиту відображає існуючий стан його розвитку як процесу здійснення незалежної оцінки і винесення об'єктивного висновку, — форми контролю, класифікованої за організаційно-правовою ознакою в загальній моделі господарського контролю як виду практичної діяльності, що сприятиме процесу імплементації задекларованих принципів в міжнародних нормативно-правових документах [21–23]. Враховуючи ситуацію, що склалася, класифікація є неповною та може бути об'єктом критичної оцінки та суттєвого удосконалення.

Як зазначається в окремих зарубіжних джерелах, ефективним засобом підвищення контрольної функції державного управління є аудит «контрактів», успішна практика реалізації якого досягнута у штаті Каліфорнія, при чому укладені договори на витрачання публічних коштів на суму, яка перевищує \$ 10 тис., укладену будь-якою державою, місцевим або державним органом, підлягають ревізії з боку Управління штату Каліфорнія протягом трьох років після остаточної оплати контракту, де єдиний аудит є умовою для штатів отримати більше \$ 76 млрд. федеральних коштів щороку [24].

Отже, класифікація державного аудиту в подальшому підлягатиме трансформації завдяки імплементації зарубіжного досвіду управління ресурсами як на загальнодержавному, так і регіональному рівнях, а також системній розбудові теорії державного аудиту.

7. SWOT-аналіз результатів дослідження

Запропонований підхід до класифікації державного аудиту ґрунтується на усвідомленні того, що його інтегрованим об'єктом є суспільні ресурси, а сам державний аудит слід розглядати як форму контролю, широке запровадження якої в Україні надаватиме певні гарантії громадянському суспільству щодо ефективності управління центральними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування суспільними ресурсами, в якому:

Сильні сторони. Узгодження з базовою моделлю контролю у сфері господарювання, що забезпечуватиме системність наукових знань про контроль; визначення нових об'єктів та контрольних заходів, проведення яких гарантуватиме охоплення усіх публічних ресурсів.

Слабкі сторони. Фрагментарне врахування досліджень об'єкта та предмета державного аудиту, а також

впливу зарубіжних нормативно-правових регламентів на вітчизняні регламенти державного аудиту, що потенційно може впливати на його класифікацію.

Можливості. Подальша аргументована імплементація міжнародних нормативно-правових актів з питань державного аудиту [21–23] з урахуванням змісту децентралізації відповідальності за ефективність управління публічними ресурсами, подальший розвиток теорії та практики державного аудиту.

Загрози. Недооцінка значення державного аудиту для реалізації євроінтеграційних процесів та розбудови громадянського демократичного суспільства, що обумовлюватиме зростання рівня корупції та тіньової економіки.

8. Висновки

1. Здійснено компаративний аналіз понять «форма контролю» та «вид контролю», «підвид контролю» в наслідок чого встановлено, що:

- форма контролю є проявом внутрішньої організації контролю та методики його проведення;
- вид контролю — це прояв форми контролю, який має прямий зв'язок з атрибутивною ознакою, на підставі якої такий вид виокремлено за ознакою першого порядку (елементами системи господарського контролю);
- підвид контролю — це прояв виду контролю, що має місце у наслідок поділу виду контролю за ознаками другого порядку (складовими елементу системи господарського контролю).

2. Визначено, що запропонований поділ контролю на форми, види та підвиди, виходячи з засад системного підходу, сприятиме поглибленому усвідомленню його сутності та може бути покладений в основу класифікації державного аудиту.

3. Доведено, що державному аудиту властива полімофність, прояв якої має бути врахований при побудові його класифікації.

Встановлено, що державний аудит у системі знань про державний контроль як вид практичної діяльності слід розглядати як його форму, подальша класифікація якого обумовлюватиме виділення його видів та підвидів.

Зазначені результати створюють нові передумови для розвитку теорії державного аудиту, а також практики його проведення, зокрема поширення на увесь перелік суспільних ресурсів, а також збільшення системи органів державного аудиту.

Література

1. Бардаш, С. В. Щодо побудови базової класифікаційної моделі господарського контролю [Текст] / С. В. Бардаш // Вісник КНТЕУ. — 2009. — № 2. — С. 66–72.
2. Петренко, Ю. П. Державний фінансовий аудит: проблеми та перспективи запровадження [Текст] / Ю. П. Петренко // Культура народів Причорномор'я. — 2011. — № 205. — С. 80–82.
3. Левицька, С. О. Місце та роль державного фінансового аудиту як форми державного фінансового контролю [Текст] / С. О. Левицька, О. В. Костюкова // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Економічні науки. — 2010. — № 5. — С. 131–134.
4. Симоненко, В. К. Основи єдиної системи державного фінансового контролю в Україні (макроекономічний аспект) [Текст] / В. К. Симоненко, О. І. Барановський, П. С. Петренко. — К.: Знання України, 2006. — 280 с.
5. Максимова, В. Ф. Сутність державного аудиту [Текст] / В. Ф. Максимова, Ю. Б. Слободяник // Бізнес Інформ. — 2013. — № 11. — С. 319–323.
6. Слободяник, Ю. Б. Формування системи державного аудиту в Україні [Текст]: монографія / Ю. Б. Слободяник. — Суми: ФОП Наталуха А.С., 2014. — 321 с.
7. Шевчук, О. А. Державний фінансовий контроль: питання теорії та практики [Текст]: монографія / О. А. Шевчук. — К.: УБС НБУ, 2013. — 431 с.
8. Будник, Л. А. Класифікація державного аудиту [Електронний ресурс] / Л. А. Будник, І. Д. Голіш // Економіка та суспільство. — 2016. — № 2. — С. 661–665. — Режим доступу: \www/URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/2_ukr/118.pdf
9. Лядова, Ю. О. Класифікація державного аудиту як складової державного фінансового контролю [Електронний ресурс] / Ю. О. Лядова // Економіка та реалії часу. — 2015. — № 4 (20). — С. 27–32. — Режим доступу: \www/URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n4.html>
10. Стефанюк, І. Б. Державний фінансовий контроль: класифікаційні характеристики [Текст] / І. Б. Стефанюк // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. — 2011. — № 4. — С. 42–49.
11. Слободяник, Ю. Б. Види і форми державного аудиту [Текст] / Ю. Б. Слободяник // Бізнес Інформ. — 2013. — № 4. — С. 351–356.
12. Bardash, S. V. Financial audit as a part of state administration in Ukraine: condition and public need [Text] / S. V. Bardash, Yu. R. Baraniuk // Baltic Journal of Economic Studies. — 2016. — № 2 (2). — P. 5–14.
13. Шевчук, О. Д. Особливості проведення державного аудиту в Україні [Текст] / О. Д. Шевчук, І. Л. Мукоїд // Збірник наукових праць ВНАУ. Економічні науки. — 2012. — № 4 (70). — С. 230–234.
14. Гуцаленко, Л. В. Державний фінансовий контроль [Текст]: навч. посіб. / Л. В. Гуцаленко, В. А. Дерій, М. М. Коцупатрий. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 424 с.
15. Ловінська, Л. Г. Організація бухгалтерського обліку та фінансового контролю в сучасних умовах господарювання в Україні [Текст]: монографія / Л. Г. Ловінська, І. Б. Стефанюк. — К.: НДФІ, 2006. — 240 с.
16. Бровкіна, Н. Д. Основи фінансового контролю [Текст]: навч. посіб. / Н. Д. Бровкіна. — М.: Магістр, 2007. — 382 с.
17. Бардаш, С. В. Методи контролю у сфері господарювання: теоретичний та праксеологічний аспекти [Текст] / С. В. Бардаш, Т. С. Осадча // Економічний часопис-XXI. — 2012. — № 9–10. — С. 76–79.
18. Великий тлумачний словник. Сучасна українська мова [Текст]. — Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2008. — 704 с.
19. Шевчук, В. О. Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою (Проблеми теорії, організації, методології) [Текст]: монографія / В. О. Шевчук. — К.: КДТЕУ, 1998. — 528 с.
20. Дрозд, І. К. Державний фінансовий контроль [Текст]: навч. посіб. / І. К. Дрозд, В. О. Шевчук. — К.: ТОВ «Імекс-ЛТД», 2007. — 304 с.
21. The Lima Declaration [Electronic resource] // International Organization of Supreme Audit Institutions. — Available at: \www/URL: <http://www.intosai.org/issai-executive-summaries/view/article/issai-1-the-lima-declaration.html>
22. International Standards of Supreme Audit Institutions [Electronic resource] // International Organization of Supreme Audit Institutions. — Available at: \www/URL: <http://www.issai.org>
23. Mexico Declaration on SAI Independence [Electronic resource] // International Organization of Supreme Audit Institutions. — Available at: \www/URL: http://www.issai.org/media/12922/issai_10_e.pdf
24. International State Auditor [Electronic resource]. — Available at: \www/URL: <https://www.auditor.ca.gov>

ФОРМИРОВАНИЕ МОДЕЛИ КЛАССИФИКАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННОГО АУДИТА

Отражены результаты сравнительного анализа существующих классификаций государственного аудита. Исследована обоснованность его идентификации как формы и вида контроля. Уточнено толкование понятий «форма контроля», «вид контроля», «подвид контроля». На основании осознания полиморфности государственного аудита доказана целесообразность его признание формой контроля, а также осуществлена их классификация.

Ключевые слова: государственный аудит, форма контроля, вид контроля, классификация государственного аудита.

Бардаш Сергей Владимирович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Київський кооперативний інститут бізнесу і права, Україна, e-mail: serg.bardash@gmail.com.

Баранюк Юрій Романович, голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених, кафедра фінансового аудиту, Київський національний торговельно-економічний університет, Україна.

Бардаш Сергей Владимирович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансов, банківського дела и страхования, Киевский кооперативный институт бизнеса и права, Украина.

Баранюк Юрій Романович, председатель Научного общества студентов, аспирантов, докторантов и молодых ученых, кафедра финансового аудита, Киевский национальный торговельно-экономический университет, Украина.

Bardash Serhii, Kyiv Cooperative Institute of Business and Law, Ukraine, e-mail: serg.bardash@gmail.com.

Baraniuk Yurii, Kyiv National University of Trade and Economics, Ukraine

UDC 339.7

DOI: 10.15587/2312-8372.2016.81483

**Yarygina I.,
O'Malley P.**

THE CORPORATE FAILURE PREDICTION CAPABILITIES OF PRIVATE NON-MANUFACTURING COMPANIES

У роботі виявлені можливості використання скорингових моделей Альтмана і Олсона з метою прогнозу банкрутства невиробничих компаній в горизонті операційного періоду 1–4 роки. Дослідження розкриває особливості застосування зазначених моделей з метою оцінки стійкості компаній.

Ключові слова: модель Альтмана Z-скоринг, модель Олсона O-скоринг, невиробничі компанії, банкрутство корпорації.

1. Introduction

The study assess the prediction capabilities of the Altman Z-Score Private Firm Model and the Ohlson O-Score Model to see whether either has merit in the above – mentioned prediction. The data and company financials that are used to conduct the study were obtained from the Bureau Van Dijk «FAME» database, which offers substantial company information on private companies. The companies that were selected for this study had to meet the below criteria: the company had to be listed as a privately owned company, the company could not be defined as operating in manufacturing, selected firms were required to have at least four years of full financial records. According to the general approach, the Z-score formula for predicting bankruptcy was published in 1968 by Edward I. Altman, who was, at the time, an Assistant Professor of Finance at New York University [1]. The formula may be used to predict the probability that a firm will go into bankruptcy within two years. Z-scores are used to predict corporate defaults and an easy-to-calculate control measure for the financial distress status of companies in academic studies. The Z-score uses multiple corporate income and balance sheet values to measure the financial health of a company. At the same time the Ohlson O-Score for predicting bankruptcy is a multi-factor financial formula postulated in 1980 by Dr. James Ohlson of the

New York University Stern Accounting Department [2] as an alternative to the Altman Z-score for predicting financial distress.

2. The object of research and its technological audit

This study has been undertaken to analyze the predictive capabilities of the Altman Z-Score Private Firm Model and Ohlson O-Score Model upon modern day private non-manufacturing firms. To do this, a number of different financials had to be obtained for each of our sample companies from a large up to date dataset. From these financials, ratio analysis was performed and variables were examined to test their impact upon the Altman Z-Score and Ohlson O-Score. Different combinations of these variables were tested to analyze their significance upon both our predictive models.

Numerous studies completed in the past including both Altman (1968) and Ohlson (1980) used solely publicly listed company financials to generate the results to their studies. This study utilizes the available information from exclusively private institutions to assess a possibility of the use of Z and O Score models for relevant prediction of public and private companies.

Due to the inaccessibility of private company financials, this study will aim to add to the limited existing pool